

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
-------------	-----

สารบัญภาพ	(4)
-----------	-----

บทที่ 1 บทนำ	1
--------------	---

ความสำคัญของปัญหา	1
-------------------	---

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
-------------------------	---

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
---------------------------	---

ข้อจำกัดของการศึกษา	3
---------------------	---

ขอบเขตการวิจัย	4
----------------	---

นิยามศัพท์	5
------------	---

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
-----------------------	---

ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
-------------------------------------	---

บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	28
-------------------------------------	----

ประวัติความเป็นมา	28
-------------------	----

ขอบเขตและตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา	38
--	----

การเข้าสู่พื้นที่ศึกษา	41
------------------------	----

การสำรวจภายในพื้นที่ศึกษา	43
---------------------------	----

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา	48
--------------------------------	----

สภาพเศรษฐกิจ สังคม และประชากร	51
-------------------------------	----

บทที่ 4 บทวิเคราะห์บทบาทของการใช้ที่ว่างบนถนนข้าวสาร	64
--	----

การวิเคราะห์ถนนข้าวสารในระดับเมือง	64
------------------------------------	----

การวิเคราะห์ถนนข้าวสารในระดับย่าน	66
-----------------------------------	----

ทฤษฎีจินตภาพของเมืองของเควิน ลินช์ (Kevin Lynch)	66
--	----

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ว่างทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม	72
--	----

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ที่ว่างบนถนนหลักและพื้นที่เชื่อมต่อ	86
ที่ว่างแบบทั่วไป	86
ที่ว่างแบบพิเศษ	119
ลักษณะการใช้ที่ว่างที่ส่งเสริมความเป็นย่านของถนนข้าวสาร	144
จุดเด่นและข้อด้อยของการใช้ที่ว่างบนถนนข้าวสาร	145
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	148
บทสรุป	148
ข้อเสนอแนะ	155
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	157
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	159
ภาคผนวก	163
ภาคผนวก ก กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์พื้นที่	164
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	173
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	184

ตารางที่	สารบัญญัตินำ	หน้า
1	รายละเอียดของเส้นทางโครงข่ายทั้งหมดบนเส้นทางนข้าวสาร	46
2	จำนวนประชากรตามสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตพระนครแขวงตลาดยอด	59
3	คุณภาพการใช้ที่ว่างลักษณะที่ 1	103
4	คุณภาพการใช้ที่ว่างลักษณะที่ 2	107

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	4
2	องค์ประกอบชุมชนตามทฤษฎีของอิจิ และ โคนาฟ	13
3	ความใกล้เคียงของตำแหน่งและองค์ประกอบที่ปักแบบประหยัด ณ ประเทศเวียดนามและประเทศเนปาล	18
4	ตึกแถวชั้นล่างและทางเข้าออกสู่พื้นที่ด้านหลังบริเวณถนน Hang Bac	19
5	ตำแหน่งอาคารพาณิชย์บนถนน Hang Bac	19
6	ลักษณะทางกายภาพย่าน Thamel เมืองกรุงเทพมหานคร ประเทศเนปาล	20
7	ลักษณะทางเดินเข้าสู่พื้นที่ด้านหลังในรูปความเป็นตรอกระหว่างถนนข้าวสารและตรอกในसानอย	21
8	ลักษณะทางเดินเข้าสู่พื้นที่ด้านหลังในรูปของการเดินลอดใต้อาคารระหว่างถนนข้าวสาร และย่าน Thamel เมืองกรุงเทพมหานคร	21
9	ลักษณะการใช้ที่ว่างบนทางเท้าของถนนข้าวสาร และถนน Dong Xuan เมืองसानอย	22
10	การใช้ที่ว่างภายในตึกอาคารพาณิชย์กับทางเดินร่วมบนถนนข้าวสารและถนน Hang Bac	23
11	การใช้ที่ว่างบนถนนระหว่างถนนข้าวสาร และถนน Dong Xuan เมืองसानอย	24

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
12	การใช้ที่ว่างประเภทหาบเร่แผงลอยและที่ว่างทางพาณิชยกรรมระหว่างถนน ข้าวสาร และถนน Hang Dao เมืองฮานอย	24
13	บรรยากาศโดยรวมย่าน Hoam Kiem ประเทศเวียดนาม	26
14	บรรยากาศโดยรวมย่าน Thamel ประเทศเนปาล	27
15	ตำแหน่งที่ตั้งถนนข้าวสาร ตรอกมะยม และตรอกสาเกในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ ชั้นนอก	30
16	ตำแหน่งโรงแรมเวียงใต้และขอบเขตของการเติบโตของที่พักแบบประหยัด	32
17	ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2517	34
18	ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2523	35
19	ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2530	35
20	ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2541	36
21	ภาพถ่ายดาวเทียมปีพ.ศ. 2548	36
22	ตำแหน่งที่ตั้งของถนนข้าวสาร	38
23	แสดงตำแหน่งพื้นที่สำคัญที่ติดกับพื้นที่ศึกษา	39
24	แสดงตำแหน่งพื้นที่สำคัญที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ศึกษา	40

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
25	แสดงตำแหน่งจุดขึ้นลงของรถโดยสารของสื่อสารมวลชน	41
26	แสดงเส้นทางสัญจรทางเดินรถรอบพื้นที่ศึกษา	42
27	เส้นทางการเข้าถึงพื้นที่โดยทางเรือและทางเดินเท้า	43
28	โครงข่ายทั้งหมดถนนถนนข้าวสาร	44
29	มวลอาคารบนพื้นที่ศึกษาและสภาพแวดล้อมโดยรวมบนพื้นที่ถนนข้าวสาร	48
30	กรรมสิทธิ์การใช้ที่ดิน	49
31	การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมือง	50
32	ลักษณะพาณิชยกรรมทางการค้าภายในอาคาร	52
33	พาณิชยกรรมทางการค้าประเภทหาบเร่แผงลอยและรถเข็นเป็นอาชีพหลัก	53
34	ตัวอย่างผู้ประกอบการแผงลอยขายเสื้อผ้าและเครื่องประดับ	54
35	ตัวอย่างผู้ประกอบการรถเข็น	55
36	ลักษณะพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอยแบบอาชีพเสริม	54
37	ลักษณะพาณิชยกรรมการบริการ	56
38	ผู้ประกอบการและร้านอาหารบริเวณด้านหลังถนนข้าวสาร	57

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
39	สภาพอาคารและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนถนนและทางเท้าภายในย่านข้าวสาร	67
40	เส้นทางและเส้นขอบของย่านข้าวสารตามทฤษฎีจินตภาพของเมือง ของเควิน ลินซ์	68
41	ภาพโดยรวมของสภาพความเป็นย่าน	70
42	ความโดดเด่นของถนนข้าวสารบนสื่ออื่น ๆ	71
43	ลักษณะสภาพทางกายภาพภายนอก	73
44	การใช้ที่ดินของอาคาร	74
45	สภาพความสมบูรณ์ของอาคาร (Physical Soundness of The Houses)	76
46	รายละเอียดกิจกรรมประเภทการใช้งานเดี่ยว	78
47	รวมกิจกรรมประเภทการใช้งานเดี่ยว	79
48	รายละเอียดกิจกรรมสองประเภทขึ้นไป	82
49	กิจกรรมสองประเภทขึ้นไป	83
50	วัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ของถนนข้าวสาร	85
51	ขนาดการใช้พื้นที่ว่างบนถนนเมื่อเวลา 11.39น.	87

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
52	ขนาดการใช้พื้นที่ว่างบนถนนข้ามสารเมื่อเวลา 23.57น.	88
53	กิจกรรมการค้าแบบจรบนถนน	89
54	การใช้ที่ว่างทางสังคมบนถนน	90
55	กราฟฟิคแสดงระบบที่ว่างแบบเส้นตรงบนถนนข้ามสารที่เกิดขึ้นในเวลา กลางวัน	91
56	กราฟฟิคแสดงระบบที่ว่างแบบพุ่งออกจากถนนข้ามสาร	92
57	การใช้ที่ว่างบนทางเท้า	93
58	กราฟฟิคแสดงระบบที่ว่างแบบเส้นตรงบนทางเดินเท้า	93
59	กราฟฟิคแสดงระบบที่ว่างแบบกลุ่มก้อนบนทางเดินเท้า	94
60	ภาพถ่ายอย่างระบบที่ว่างแบบกลุ่มก้อนบนทางเดินเท้า	94
61	การใช้ที่ว่างจากการขยายตัวของกิจกรรมภายในอาคารสู่บริเวณทางเท้า	95
62	การใช้ที่ว่างสำหรับการค้าขายแบบจร	96
63	การใช้ที่ว่างทางสังคมบนทางเท้า	96
64	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ว่างเพื่อทางสัญจรกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น บนทางเดินเท้า	97

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
65	ลักษณะการใช้ที่ว่างแบบตรอกหรือทางเดินขนาดเล็กทั้งหมด	98
66	แปลนขยายและสภาพแวดล้อมของเส้นทางสัญจรแบบที่ 1	99
67	สภาพบรรยากาศโดยรอบและการใช้งานจริง	100
68	กราฟฟิคแสดงองค์ประกอบมวลอาคาร	100
69	สภาพเส้นทางออกสู่ถนนรามบุตรี	101
70	แปลนขยายเส้นทางสัญจรแบบที่ 2	102
71	กราฟฟิคแสดงองค์ประกอบมวลอาคาร	102
72	สภาพการใช้ที่ว่างเส้นทางสัญจรแบบที่ 2 ตอนกลางวันและกลางคืน	103
73	แปลนขยายเส้นทางสัญจรสู่ตรอกมะยม แบบที่ 1	105
74	สภาพเส้นทางสัญจรทางเข้าด้านหน้าและด้านในสู่ตรอกมะยม แบบที่ 1	105
75	แปลนขยายเส้นทางสัญจรสู่ตรอกมะยม แบบที่ 2	106
76	สภาพเส้นทางสัญจรทางเข้าด้านหน้าและด้านในสู่ตรอกมะยม แบบที่ 2	106
77	การใช้ที่ว่างทางอาคารพาณิชย์ในลักษณะกิจกรรมผสมแบบแนวนอน	108
78	การใช้ที่ว่างทางอาคารพาณิชย์ในลักษณะกิจกรรมผสมแบบแนวตั้ง	109

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
79	การใช้ที่ว่างทางอาคารพาณิชย์ในลักษณะกิจกรรมผสมแบบแนวตั้งและแนวนอน	110
80	การใช้ที่ว่างทางอาคารพาณิชย์	111
81	การใช้ที่ว่างประเภทบ้านเก่า	112
82	การใช้ที่ว่างหาบเร่แผงลอยแบบแขวน, ตั้งโต๊ะและวางกับพื้น	113
83	การใช้ที่ว่างหาบเร่แผงลอยแบบสัมพันธ์กับการใช้ที่ว่างภายในอาคารพาณิชย์	113
84	การใช้ที่ว่างหาบเร่แบบเต็มพื้นที่	114
85	การใช้ที่ว่างหาบเร่แผงลอยขยายสู่ถนน	114
86	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้งานของอาคารพาณิชย์กับจุดที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ว่างหาบเร่ประเภทหาบเร่แผงลอย	115
87	การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ว่างประเภทหาบเร่แผงลอยในเวลากลางวันและกลางคืน	116
88	ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ว่างประเภทหาบเร่แผงลอยในเวลาที่แตกต่างกัน	117
89	ตัวอย่างการใช้ที่ว่างหาบเร่แผงลอยแบบมีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กับอาคารพาณิชย์	118
90	สัญลักษณ์ลักษณะเฉพาะของการใช้ที่ว่างแบบพิเศษ	119

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
91	ลักษณะการใช้ที่ว่างแบบพิเศษบนถนนข้ามสาร	121
92	แปลนการใช้ที่ว่างแบบถอยร่น (Set Back Space) และสภาพพื้นที่จริงก่อนและหลังการปรับปรุง	122
93	ลักษณะทางกายภาพของการใช้ที่ว่างประเภทถอยร่น	122
94	บรรยากาศของการทำกิจกรรมบนการใช้ที่ว่างประเภทถอยร่น	124
95	แปลนการใช้ที่ว่างประเภทกะเปาะ (Pocket Space)	124
96	แปลนขยายและสภาพพื้นที่จริงการใช้ที่ว่างประเภทกะเปาะตัวอย่างที่ 1	125
97	แปลนขยายและสภาพพื้นที่จริงการใช้ที่ว่างประเภทกะเปาะตัวอย่างที่ 2	126
98	แปลนการใช้ที่ว่างประเภทแบ่งปัน (Sharing Space)	128
99	แปลนขยายการใช้ที่ว่างประเภทแบ่งปัน (Sharing Space)	128
100	ด้านหน้าและด้านในของ Sunset Street	129
101	องค์ประกอบและโครงข่ายการสัญจรในบริเวณ Sunset Street	130
102	แปลนการใช้ที่ว่างประเภทใช้พื้นที่ที่มีการเชื่อมติด (Joining Space)	131
103	แปลนขยายการใช้ที่ว่างประเภทพื้นที่ว่างเชื่อมติด (Joining Space)	132

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
104	ทางเข้าด้านหน้าสู่ร้านอาหารต้มยำกุ้งและทางเข้าด้านหน้าสู่ Hippe De Bar	133
105	แปลนพื้นที่บ้านเก่าเดิมและภาพองค์ประกอบส่วนที่ 1	134
106	ภาพองค์ประกอบส่วนที่ 3 ร้าน Hippe De Bar	134
107	การใช้ที่ว่างประเภททะลุ (Through Space)	136
108	ลักษณะทางกายภาพและกิจกรรม รวมทั้งแปลนขยายที่ว่างประเภททะลุ ลักษณะที่ 1	136
109	ลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมที่ว่างประเภททะลุลักษณะที่ 2	138
110	แปลนขยายการใช้ที่ว่างประเภททะลุตัวอย่างที่ 2	139
111	แปลนการใช้ที่ว่างประเภทรวมกลุ่มอาคาร (Grouping Space)	140
112	ลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมของที่ว่างประเภทรวมกลุ่มอาคาร ตัวอย่างที่ 1	141
113	แปลนขยายการใช้ที่ว่างประเภทรวมกลุ่มอาคารตัวอย่างที่ 1	141
114	ทางเข้าด้านหน้าและแปลนขยายการใช้ที่ว่างประเภทรวมกลุ่มอาคาร ตัวอย่างที่ 2	143
115	รูปแบบการขยายตัวของการใช้ที่ว่างบนถนนข้าวสาร	146